

NSZM ČR : VÝROČNÍ ZPRÁVA 1999

I. ZDRAVÁ MĚSTA / ČESKÁ BRÁNA 21

V roce 1988 iniciovala Světová zdravotní organizace (WHO) mezinárodní Projekt Zdravé město, ke kterému přizvala nejvýznamnější evropské metropole. Za deset let trvání projektu vzniklo v Evropě přes 1100 Zdravých měst a obcí ve 29 zemích.

Po roce 1989 se myšlenky uvedeného projektu začaly realizovat i ve městech České republiky. V roce 1994 vytvořila aktivní Zdravá města ČR asociaci s názvem Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR), která dnes zastřešuje více než 20 měst a téměř 1 milion obyvatel.

NSZM ČR je v současné době jedinou asociací municipalit v ČR, která má ve svém hlavním poslání (určeném stanovami) spolupracovat na cestě k udržitelnému rozvoji a kvalitě života.

Cílem NSZM ČR je dosáhnout prostřednictvím strategického rozvoje měst (v kvalitě místní Agendy 21) podmínek pro kvalitní život obyvatel ve všech důležitých oblastech - životní prostředí, sociální prostředí a ekonomický rozvoj města - současně s důrazem na prioritní význam rozvoje lidské osobnosti a rozvoje demokracie.

Vrcholným výsledkem má být samozřejmě lidské zdraví, kvalitní život a spokojenost, jako základní životní hodnoty.

Hlavním programem Zdravých měst ČR se od roku 1998 stala Česká Brána 21 / New Gate 21 – program spolupráce k udržitelnému rozvoji, zdraví a kvalitě života. Česká Brána 21 je platformou, na které Zdravá města ČR spolupracují se širokým spektrem partnerů. V roce 1999 byl tento program zařazen mezi Světové projekty EXPO 2000.

Co jsou Zdravá města

Zdravé město je mezinárodní označení pro město, které je aktivně zapojeno do **Projektu Zdravé město**. Projekt vznikl z aktivit Světové zdravotní organizace (WHO). Zdravá města se v rámci jednotlivých států sdružují do národních sítí.

Základním cílem Projektu je zlepšit podmínky pro kvalitní život obyvatel – a tím jejich zdraví. Projekt ZM proto přináší do města **systém nových kroků (inovací)** ve prospěch kvality života.

Projekt Zdravé město (dále Projekt ZM) je **oficiálním projektem rozvoje města**, který je přijat městským zastupitelstvem. Ačkoliv Projekt má organizační zázemí úřadu, není pouhou „úřední aktivitou“. Dnes lze konstatovat, že Projekt vytváří **most mezi radnicí a veřejností** a otevírá prostor **pro aktivitu obyvatel města**.

Čím se především Zdravé město zabývá

Zdravé město se intenzivně zabývá všemi oblastmi života ve městě, které mohou mít vliv na zdraví a pohodu obyvatel. Nejedná se pouze o **stav prostředí**, ale zejména o **životní styl** lidí a o jejich pocit spokojenosti ve městě. Za základ každého Zdravého města považujeme zdravé a přátelské společenství lidí ve městě – **komunitu**. Společný pojem, který vystihuje všechny uvedené oblasti, zní: **podmínky pro kvalitní život**. Z toho důvodu Projekt ZM patří mezi projekty komunitní.

Cílem, který Zdravá města sledují je **udržitelný rozvoj**, tzn. aby podmínky pro kvalitní život byly zachovány v dlouhodobém horizontu, pro další generace. Uvedeného stavu nelze dosáhnout náhodně. Pokud město hodlá směřovat k udržitelnosti a kvalitě života, jedná se o náročný postup, který se nazývá **strategický rozvoj**.

Zdravá města v rámci NSZM ČR spolupracují na zdokonalování metodiky strategického rozvoje, která je v kvalitě místní Agendy 21 (tzn. respektuje zásady udržitelného rozvoje) a obsahuje řadu dalších nadnárodních standardů.

Oblasti Projektu Zdravé město

- A. **Životní styl** obyvatel města jako jednotlivců.
- B. **Prostředí**, ve kterém obyvatelé města žijí.
- C. **Komunita** - společenství lidí ve městě, podpora aktivity obyvatel v tomto společenství.
- D. **Strategický rozvoj** v kvalitě místní Agendy 21 - směřování města k udržitelnému rozvoji, k systémovému řešení kvality života ve výše uvedených oblastech za silné účasti veřejnosti.

Projekt ZM v těchto oblastech přináší řadu zejména preventivních aktivit, které přispívají k pozitivní změně kvality života obyvatel měst a následně i k posílení jejich zdraví.

Dosavadní vývoj Projektu Zdravé město v České republice

V letech 1992-94 probíhala v ČR volná spolupráce mezi městy, která se zajímala o Projekt Zdravé město. V letech 1994-97 došlo po založení NSZM ČR k vytvoření základu pro dlouhodobý vývoj Projektu Zdravé město v ČR.

Tento rozvoj byl podpořen ministerstvem zdravotnictví ČR tříletou dotací v rámci Projektů podpory zdraví (1994-98) – v roce 1998 byla realizace projektu označena „s vynikajícím plněním“. V roce 1999 pokračovala realizace návazného jednoletého PPZ.

NSZM ČR dnes zajišťuje ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem koordinaci Projektu Zdravé město v ČR, konkrétní aktivity pro Zdravá města vč. tvorby know-how, rozsáhlé informační a metodické podpory.

V této činnosti NSZM ČR spolupracuje dále s Ministerstvem zdravotnictví ČR, Ministerstvem životního prostředí ČR, UK – Centrem pro otázky ŽP, Českým ekologickým ústavem a dalšími důležitými partnery v naší republice.

Nejdůležitějším krokem v dosavadním vývoji Zdravých měst ČR je program Česká Brána 21.

Česká Brána 21 / New Gate 21

Program Česká Brána 21 vytváří nový prostor pro spolupráci všech zájemců, kteří svojí činností přispívají k udržitelnému rozvoji ČR. Hodnota, kterou přináší Česká Brána 21 je zejména v oblastech:

- popularizace a propagace pojmu udržitelný rozvoj, jeho přiblížení obyvatelům ČR a ilustrování na konkrétních příkladech (např. mediální kampaň),
- informační propojení aktivit, soustřeďování a vzájemná distribuce informací (např. rozsáhlý internetový systém iBrána, tj. soustava e-mailových konferencí a přehledné rozcestí informací na webu),
- soustředění dostupných metodik k místní Agendě 21 včetně referencí, nabídka těchto metodik a jejich ověřování v pilotních projektech a zveřejňování zkušeností,
- vytvoření volné "střechy" - prostoru pro setkávání a výměnu zkušeností a názorů všech zájemců z ČR, zviditelnění aktivit v národním a nadnárodním měřítku (New Gate 21).

Česká Brána 21 byla podpořena projektem K udržitelnému rozvoji České republiky: Vytváření podmínek iniciovaném Programem OSN pro rozvoj (UNDP). Program Česká Brána 21 byl v roce 1999 zařazen mezi Světové projekty EXPO 2000.

Argumenty pro Zdravé město

- spolupráce mezi členskými městy (networking)
- strategický rozvoj v kvalitě Agendy 21
- efektivní přístup k informacím z ČR i zahraničí (internetový systém, školení)
- známý program Česká Brána 21 / New Gate 21
- přímá vazba na nadnárodní autority – WHO, EU

- informace o finančních zdrojích - granty a dotace
- příznivý image města vůči zahraničí.

Kdo má Projekt Zdravé město na starost

Za správnou realizaci Projektu ve městě zodpovídá jeden z členů politického vedení města (starosta či primátor nebo jeho zástupce) - politik Projektu ZM.

Pro každodenní práci na Projektu funguje na městského úřadě koordinátor Projektu ZM, který je důležitou osobou i pro jednání s veřejností. Jako oponentní, konzultační a pracovní komise funguje komise Projektu ZM.

Kdo a jak na Projektu spolupracuje

Zdravá města hledají cesty jak vhodně spolupracovat s nejrůznějšími partnery - úřady, institucemi (např. školami) i nevládními organizacemi. Do Projektu bývají zapojeni např. firmy a podnikatelé, jejichž komerční činnost má vazbu na životní styl a prostředí ve městě.

Projektu se však mohou aktivně účastnit všichni obyvatelé města - např. prostřednictvím podnětů pro koordinátora Projektu ZM.

V poslední době se Projekt ZM stává „mostem“ mezi radnicí a veřejností a současně prostorem, ve kterém může vznikat základ pro místní Agendu 21.

Sedm veřejných programů – vizí Zdravého města

V rámci programu Česká Brána 21 je pro města připraveno sedm veřejných programů (vizí):

I. Udržitelné město

II. Město pro děti

III. Zdravý život jako móda

IV. Město jako domov

V. Město informací a technologií

VI. Prosperující město

VII. Naše město stojí za to vidět

II. ČINNOST ASOCIACE NSZM ČR PRO ČLENY

A. Informační podpora, distribuce informací do Zdravých měst

NSZM ČR provozuje rozsáhlý internetový systém (www.brana.cz). Ve Zdravých městech byl úspěšně zaveden technický standard, zajišťující podmínky pro komunikaci via internet.

Probíhá program Inspirace zaměřený na soustřeďování informací o úspěšných aktivitách ze Zdravých měst.

B. Metodická podpora realizace Projektu ZM

Vznik metodiky České Brány 21 pro města, rozpracování mezinárodního Projektu ZM do podmínek ČR (na základě strategie WHO Health-Zdraví 21 a zásad Agendy 21). Tato činnost byla v roce 1999 podpořena v rámci programu **UNDP „Udržitelný rozvoj ČR: Vytváření podmínek“**, prostřednictvím Centra University Karlovy pro otázky životního prostředí.

C. PR a informační aktivity

Mediální a informační kampaň k České Bráně 21 a Projektu ZM, zaměřená na širokou a odbornou veřejnost, ale také na politiky a zastupitele ve městech, kteří jsou skupinou rozhodující o postoji města k Projektu ZM.

D. Zastřešení Zdravých měst

Jednání s partnery Projektu ZM v ČR i zahraničí (ministerstva, parlament), spolupráce na programu Česká Brána 21 (odborní partneři). Rozvoj vztahů se zahraničím - WHO a EU. V závěru roku 1999 byla projednána spolupráce s asociací Zdravých měst na Slovensku.

III. STAV ASOCIACE NSZM ČR

Členská města asociace (stav k 31.12.1999)

	Město	Poč.obyv.		Město	Poč.obyv.
	CELKEM :				
1	Blansko *	21 400	13	Orlová	36 200
2	Boskovice	11 500	14	Poděbrady	13 500
3	Brno	387 500	15	Roudnice n.L.	13 600
4	Frýdlant n.Ostr.	9 900	16	Slavičín	8 600
5	Jirkov	20 400	17	Šternberk	14 500
6	Havířov	87 800	18	Třebíč	39 800
7	Hodonín *	28 400	19	Třeboň	9 200
8	Karviná	66 800	20	Veselí n.Mor. *	12 600
9	Kouřim *	1 800	21	Votice	4 500
10	Kroměříž	30 000	22	Zlaté Hory *	4 700
11	Moravská Třebová	11 700	23	Zlín	82 600
12	Nymburk *	14 900			

* přidružení členové - bez schváleného Projektu ZM (6 měst)

Organizační podrobnosti

NSZM ČR je samostatným právním subjektem - asociací měst, která uskutečňují Projekt Zdravé město v České republice.

NSZM ČR je koordinačním místem Projektu Zdravé město v České republice – ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem.

Nejvyšším orgánem asociace je Valná hromada NSZM ČR. Hospodaření a účetnictví prověřuje revizor hospodaření NSZM ČR a auditorská firma.

Řídícím orgánem je Rada NSZM ČR, vedená předsedou NSZM ČR.

Výkonným orgánem asociace je tajemník NSZM ČR a vedoucí Kanceláře ZM. Kancelář ZM v Praze neměla v roce 1999 další pracovníky. Externě byly pro Kancelář ZM zajišťovány překlady zahraničních materiálů a správa internetového systému.

Personální obsazení orgánů

RADA NSZM ČR

Od voleb na jaře 1999 pracuje Rada v obsazení:

1. **Město Zlín** (-- **Dr. Jiří Sýkora**, politik PZM - náměstek primátora - **předseda**)
 2. **Město Brno** (-- **Mgr. Ivana Draholová**, koordinátor PZM - **místopředseda**)
 3. **Město Kroměříž** (-- **Dr. Eva Nováková**, politik PZM – zást.starosty)
 4. **Město Třebíč** (-- **Ing. Marie Černá**, politik PZM – zást.starosty)
 5. **Město Havířov** (-- **paní Hana Tomášová**, koordinátor PZM)
 6. **Město Frýdlant n.Ostr.** (-- **Ing. Iva Lichnová**, koordinátor PZM)
 7. **Město Hodonín** (-- **Mgr. Ladislav Ambrozek**, politik PZM – zást.starosty)
- **Ministerstvo zdravotnictví ČR** (-- **Dr. Alena Šteflová**)
 - **Ministerstvo životního prostředí ČR** (-- **Mgr. Miroslav Buš**)
 - **Státní zdravotní ústav** (-- **Dr. Jarmila Rážová**)
 - **Český ekologický ústav** (-- **Dr. Alena Reitschmiedová**)

- **Universita Karlova – Centrum pro otázky ŽP (-- Dr. Tomáš Hák)**

REVIZNÍ KOMISE NSZM ČR

Od voleb na jaře 1999 pracovala Revizní komise v obsazení:

- **Město Moravská Třebová (-- Ing. Marie Nechutová, politik PZM – zást.starosty)**
- **Město Kroměříž (-- Ing. Marie Pokorná, koordinátor PZM)**
- **Město Šternberk (-- Dr. Bořivoj Kalina, koordinátor PZM)**

ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ VNITŘNÍHO CHODU A AKTIVIT NSZM ČR

Aktivity NSZM ČR v Kanceláři ZM v Praze zajišťovali:

- **tajemník NSZM ČR (-- Ing. Petr Švec)**
- **vedoucí Kanceláře ZM ČR (-- pan Pavel Klofáč).**

IV. HOSPODAŘENÍ NSZM ČR

Interní revize hospodaření

NSZM ČR ustanovila tříčlennou Revizní komisi, která v průběhu roku 1999 provedla několik revizí hospodaření. Závěrečné stanovisko znělo:

Revizní komise konstatuje, že všechny její připomínky k hospodaření NSZM ČR v roce 1999 byly akceptovány a drobné nedostatky odstraněny. Revizní komise doporučuje Valné hromadě schválení roční závěrky 1999.

Audit

NSZM ČR nemá povinnost auditu ze zákona. Přesto již tradičně přistoupila v roce 1999 k zadání auditu z důvodu důsledné seriosnosti NSZM ČR jako asociace měst ČR a transparentnosti jejího hospodaření.

Audit a ověření účetní závěrky za rok 1999, které provedla auditorka Ing. Marie Lakomá (dekret č.1231), byly uzavřeny následujícím výrokem:

Provedla jsem audit přiložené účetní závěrky sdružení Národní síť Zdravých měst za rok 1999. Za sestavení účetní závěrky je zodpovědná Rada NSZM, mojí úlohou je vyjádřit na základě auditu výrok o této účetní závěrce.

Audit jsem provedla v souladu se Zákonem o auditorech a komoře auditorů České republiky a auditorskými směrnicemi Komory auditorů České republiky. Tyto směrnice požadují, aby byl audit naplánován a proveden tak, aby auditor získal přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti. Audit zahrnuje výběrovým způsobem provedené ověření úplnosti a průkaznosti částek a informací uvedených v účetní závěrce. Audit rovněž zahrnuje posouzení správnosti a vhodnosti použitých účetních zásad a významných odhadů učiněných organizací a zhodnocení celkové prezentace účetní závěrky. Jsem přesvědčena, že provedený audit poskytuje přiměřený podklad pro vyjádření výroku.

Podle mého názoru účetní závěrka ve všech významných ohledech věrně zobrazuje majetek, závazky a finanční situaci sdružení Národní síť Zdravých měst k 31. prosinci 1999 a výsledek hospodaření za rok 1999 v souladu s platnými zákony a účetními předpisy.

Roční účetní závěrka

Valná hromada NSZM ČR projednala hospodaření organizace za rok 1999 na svém zasedání dne 26.4.2000.

Na základě výsledku revize a auditu, v souladu se Stanovami NSZM ČR, **Valná hromada NSZM ČR schválila následující roční účetní závěrku NSZM ČR 1999:**

ROČNÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKA NSZM ČR 1999

PŘÍJMY	tis.Kč
příjmy za služby (projekt UNDP aj.)	256
ostatní příjmy (čl.příspěvky, dotace aj.)	1 008
příjmy celkem	1 264

VÝDAJE	tis.Kč
nákup materiálu	64
mzdy	209
provozní režie a služby	982
výdaje celkem	1 256

MAJETEK	tis.Kč
hmotný investiční majetek	235
peníze a ceniny	3
bankovní účty	5
součet majetku	242

Dotace, sponzoring, spolupráce

Projekty NSZM ČR byly v roce 1999 podpořeny **Ministerstvem zdravotnictví ČR v rámci Projektů podpory zdraví**. Jednalo se o dotaci v celkové výši 300 tis.Kč.

Dále byly aktivity NSZM ČR podpořena z **projektu UNDP „Udržitelný rozvoj ČR: Vytváření podmínek“**, prostřednictvím **Centra University Karlovy pro otázky životního prostředí** v celkové výši 198 tis.Kč. Centrum bylo současně hlavním odborným partnerem v oblasti udržitelného rozvoje.

Oporou pro NSZM ČR byla též spolupráce se **Světovou zdravotní organizací (WHO)**, zejména její kanceláří pro Českou republiku a evropskou kanceláří Projektu Zdravé město v Kodani.

Velkou pomocí, jak po odborné, tak po provozní stránce, byla již tradičně dobrá spolupráce NSZM ČR se **Státním zdravotním ústavem v Praze**, v jehož areálu se nachází Kancelář Zdravých měst ČR. SZÚ je hlavním odborným partnerem v oblasti prevence nemocí a podpory zdravého životního stylu. Současně SZÚ provazuje činnost NSZM ČR k hygienické službě v regionech, kde bychom chtěli poděkovat za dobrou spolupráci zejména **OHS Karviná, Olomouc, Třebíč, KHS Liberec a KHS i MHS Brno**.

V rámci programu Česká Brána 21 / New Gate 21 spolupracovala NSZM ČR s celou řadou dalších partnerů, ze kterých bychom rádi uvedli zejména:

Institut pro místní správu MV ČR

Český ekologický ústav

Ústav pro ekopolitiku

Ekologický institut Veronica

Agentura MS Team (v oblasti managementu strategického rozvoje)

Agentura ExMise (v oblasti PR a propagace).

Omlouváme se všem dalším partnerům, kteří z důvodu omezeného prostoru nemohli uvedení v tomto krátkém výčtu.

Národní síť Zdravých měst ČR touto cestou děkuje všem partnerům za dobrou spolupráci v roce 1999 a za laskavou podporu.

* * *